

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ลักษณะของช่วงเฮือนที่ส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมใน
ชุมชนบ้านเด่นใน เชียงใหม่

ผู้เขียน นายเป็ตย์ ศรีอรุณ

ปริญญา สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (สถาปัตยกรรม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.อภิโชค เลขะกุล ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร.สันต์ สุวัจจราภินันท์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การขาดแคลนพื้นที่กิจกรรมทางสังคมในหมู่บ้านนั้นเป็นวิกฤตการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นกับหมู่บ้านสมัยใหม่ของเชียงใหม่ ซึ่งพื้นที่กิจกรรมทางสังคมในหมู่บ้านนั้นเป็นพื้นที่ในการส่งเสริมให้ผู้คนในหมู่บ้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างแน่นแฟ้นต่อกัน ซึ่งความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นของผู้คนในหมู่บ้านนี้จะเป็จุดเริ่มต้นในการพัฒนาให้เกิดเป็นเครือข่ายการช่วยเหลือกันของผู้คนในหมู่บ้าน และทำให้หมู่บ้านนั้นเป็หมู่บ้านที่ปลอดภัยและผู้คนในหมู่บ้านอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

การขาดแคลนพื้นที่ทางสังคมในหมู่บ้านทำให้ผู้คนในหมู่บ้านไม่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทำให้เกิดปัญหาทางสังคมต่างๆขึ้นมากมายในหมู่บ้าน วิธีการหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาคขาดแคลนพื้นที่กิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านได้นั้นคือการเข้าไปศึกษาช่วงเฮือนซึ่งเป็นพื้นที่กิจกรรมทางสังคมซึ่งเคยมีมาแต่เดิมของชุมชนหมู่บ้านเชียงใหม่ในอดีตว่าช่วงเฮือนนั้นมีคุณลักษณะในการที่เป็นพื้นที่กิจกรรมทางสังคมที่ส่งเสริมให้ผู้คนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างไร และนำความเข้าใจในเรื่องคุณลักษณะของช่วงเฮือนนี้มานำเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่กิจกรรมทางสังคม

ผู้เขียนได้เข้าไปศึกษาช่วงเฮือนในชุมชนบ้านเด่นในซึ่งเป็นชุมชนหมู่บ้านที่มีช่วงเฮือนเป็นพื้นที่กิจกรรมทางสังคมมาตั้งแต่ครั้งก่อตั้งชุมชน โดยเป็นการศึกษาช่วงเฮือนผ่านทฤษฎีองค์ประกอบของสถานที่ซึ่งเป็นการศึกษาในสามองค์ประกอบได้แก่ 1) ความหมายของพื้นที่ 2) กายภาพของพื้นที่ และ 3) กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยผู้เขียนได้ใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์เป็นวิธีในการเก็บข้อมูลโดยมีการบันทึกข้อมูลด้วย ภาพสเกตซ์ รูปถ่าย เสียงบันทึก

จากนั้นจึงมีการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มและนำข้อมูลทั้งสามองค์ประกอบมาแสดงในผังพื้นของพื้นที่ศึกษาเพื่อสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่าช่วงเวลานั้นเป็นพื้นที่กิจกรรมทางสังคมในชุมชนหมู่บ้านที่ผู้คนอยู่ร่วมกันในลักษณะของแบบแผนสังคมเครือข่าย โดยมีระบบความอาวุโสเป็นองค์ประกอบทางสังคมในการคอยกำหนดสถานะและบทบาททางสังคมแก่ผู้คนในการดูแลซึ่งกันและกันให้ผู้ที่มีความอาวุโสมากกว่าจะคอยปกป้องดูแลลูกหลานที่มีความอาวุโสน้อยกว่า และผู้คนได้ใช้การปรับเปลี่ยนลักษณะทางกายภาพของช่วงเวลานั้นซึ่งเป็นองค์ประกอบทางกายภาพในการดูแลกิจกรรมและทำที่ของลูกหลานที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นให้เป็นอย่างดีและถูกต้องดีงาม

คุณลักษณะของช่วงเวลานั้นทั้งสองประการนี้ทำให้เห็นว่าการมีพื้นที่ที่ครอบครองร่วมดังเช่นช่วงเวลานั้นซึ่งเป็นพื้นที่ซึ่งส่งเสริมให้ผู้คนในชุมชนหมู่บ้านมีโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน คอยทำการดูแล และคอยให้ความช่วยเหลือแก่กันนั้นมีความสำคัญต่อเครือข่ายการอยู่ร่วมกันของผู้คนในชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้ชุมชนหมู่บ้านเป็นชุมชนที่ผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยและมีความสุข

Thesis Title	Characteristics of <i>Kuang Hueans</i> Supporting Social Activities in Ban Den Nai Community, Chiang Mai	
Author	Mr. Pat Sriaroon	
Degree	Master of Architecture (Architecture)	
Thesis Advisory Committee	Dr. Apichoke Lekagul	Chairperson
	Dr. Sant Suwatharapinun	Member

Abstract

The absence of social activity spaces is a critical problem in communities of Chiang Mai. These spaces facilitate social activities that help promote relationships among people in the community. These relationships assist in forming social networks of people in the communities. In turn, these networks provide support, security, and happiness.

One way to solve the problem of the absence of social activity spaces in the communities is to study “Kuang Hueans”, the social activity spaces of traditional Chiang Mai's communities. Understanding the characteristics of Kuang Hueans as social activity spaces and how these characteristics promote dwellers' interactions can suggest an approach to develop social activity spaces in Chiang Mai's contemporary communities.

The Baan Den Nai community has had Kuang Hueans as their major social activity spaces since its establishment. This research examines Kuang Hueans in Baan Den Nai by documenting and analyzing three attributes of these spaces: 1) meanings, 2) physical settings, and 3) social activities. Activities and physical characteristics were collected by observations of Kuang Hueans and related spaces and recorded by sketches, maps, and photography. Descriptions of activities and meanings of spaces were collected by informal interviews and recorded by voice recorders. Finally, the collected data of these three elements of place were categorized, compiled, and synthesized on the maps of Kuang Hueans to demonstrate the relationships between people, activities, and spaces.

The results of this study show that Kuang Hueans in Baan Den Nai are the social activity spaces of the communities where generosity, caring, and seniority still play a key role in the social hierarchy and community nurturing. Two significant characteristics of Kuang Hueans are: 1) Kuang Hueans are shared-ownership spaces of the people in the community and therefore people use, care, and maintain Kuang Hueans; and 2) Kuang Hueans are the spaces of social hierarchy and nurturing. Kuang Hueans allow for a mechanism in which the seniors or higher status members control and take care of the juniors or lower status members through the meanings derived from the articulations of the physical settings, which, in turn, mediate behaviors and activities.

These two characteristics of Kuang Hueans demonstrate that shared ownership spaces can promote the opportunities for people to interact, control and nurture each other. All these activities play significant roles in social networks in the communities, which are essential for people to live happily and securely in the modern communities.